

Kapitał ludzki dla rozwoju

Opracowanie powstało w Wojewódzkim Urzędzie Pracy w Krakowie

Publikacja powstała pod kierunkiem
Romana Ciepeli
Wicemarszałka Województwa Małopolskiego

Autorzy części *Kapitał ludzki dla rozwoju*
Monika Wadowska (red.), Agnieszka Brożkowska

Zespół autorski całości opracowania *Rynek pracy w Małopolsce 2013*
Karolina Fudali (red.), Emilia Galas (red.), Maria Leńczuk (red.), Katarzyna Marchewka-Chwaja (red.),
Agnieszka Słobodzian (red.), Monika Wadowska (red.)
Adam Biernat, Agnieszka Brożkowska, Iwona Dobrzańska, Małgorzata Dudziak, Anna Flis,
Agnieszka Grzonka, Magdalena Kołodziejczyk, Oskar Kuźniar, Antonina Michalska-Sabal,
Marek Marczyk, Paweł Mucha, Anetta Okońska, Bożena Sochan

Nadzór merytoryczny
Alina Paluchowska
Wicedyrektor Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

Copyright by Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie
Kopiowanie i rozpowszechnianie może być dokonywane z podaniem źródła.

ISBN 978-83-63961-49-7
ISBN 978-83-63961-53-4

Wydawca:
Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie
plac Na Stawach 1
30-107 Kraków
tel. 12 42 87 870
faks 12 42 29 785
kancelaria@wup-krakow.pl
www.wup-krakow.pl

Skład, opracowanie graficzne i druk:
HEAD REPUBLIC, www.headrepublic.pl

Nakład 400 egz.

Publikacja jest dystrybuowana bezpłatnie

Kraków 2014

Szanowni Państwo,

Kapitał intelektualny stanowi jedną z istotnych przewag konkurencyjnych naszego województwa. Zarówno *Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020* oraz opracowywany *Program Strategiczny Kapitał Intelektualny i Rynek Pracy* akcentują zagadnienia związane z edukacją, rozwojem zawodowym oraz aktywizacją zawodową i integracją społeczną Małopolan.

Przedstawiamy Państwu kolejny raport *Rynek pracy w Małopolsce*. Koncentrujemy się w nim na najważniejszych zjawiskach dotyczących rynku pracy i kształcenia oraz działaniach realizowanych przez Samorząd Województwa w tych obszarach.

Pierwsza część opracowania *Kapitał ludzki dla rozwoju* stanowi wstęp do całości raportu za rok 2013. Przedstawiono w nim wybrane charakterystyki małopolskiego rynku pracy oraz podsumowano interwencję publiczną w ramach środków krajowych i europejskich. W kolejnych częściach tematycznych dokonano analizy obszarów, takich jak zatrudnienie, aktywizacja zawodowa i integracja społeczna, edukacja dzieci i młodzieży oraz kształcenie dorosłych. Uzupełnieniem raportów są karty powiatów, w których zaprezentowano najważniejsze wskaźniki opisujące sytuację każdego powiatu na tle pozostałych oraz na tle województwa.

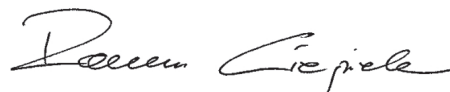
Rok 2013, o czym mowa w części *Zatrudnienie w Małopolsce*, cechował dalszy wzrost przedsiębiorczości – w skali regionu, jak i w poszczególnych powiatach, pojawiły się korzystne trendy, takie jak stopniowa poprawa wyników działalności gospodarczej czy wzrost przeciętnego wynagrodzenia.

Część *Aktywizacja zawodowa i integracja społeczna* opisuje sytuację i działania skierowane do osób bezrobotnych i wykluczonych społecznie, które wpłynęły na wyhamowanie tendencji wzrostowej bezrobocia w Małopolsce. Za pozytywną zmianę uznać należy odnotowany przez powiatowe urzędy pracy wzrost liczby osób bezrobotnych podejmujących pracę. Nadal jednak wyzwaniem dla regionalnej polityki rynku pracy jest niska aktywność zawodowa osób po 50. roku życia i osób niepełnosprawnych.

W części *Edukacja dzieci i młodzieży* znajdą Państwo dane świadczące o poprawie dostępności do edukacji przedszkolnej w regionie, utrzymywaniu się Małopolski w grupie województw o najwyższym poziomie nauczania oraz poprawie jakości kształcenia zawodowego.

Polityka Województwa w zakresie kształcenia dorosłych koncentruje się na poszerzaniu możliwości Małopolan kształcenia się przez całe życie. Podejmowane w regionie działania systemowe mają na celu zapewnienie jakości usług szkoleniowych, a także promocję postawy ciągłego kształcenia się. Są to działania, których efekty widoczne będą w perspektywie długofalowej, o czym mogą Państwo przeczytać w części raportu *Kształcenie dorosłych*.

Serdecznie Państwa zachęcam do lektury raportu.

Roman Ciepela
Wicemarszałek Województwa Małopolskiego

Spis treści

Małopolski rynek pracy i edukacja.....	3
Demografia.....	4
Aktywność zawodowa, przedsiębiorczość.....	6
Edukacja.....	8
Włączenie społeczne - ubóstwo.....	11
Wsparcie kapitału ludzkiego w regionie.....	12
Wdrożenie mechanizmów odkrywania, kształtowania i wspierania talentów.....	14
Poprawa jakości i efektywności kształcenia zawodowego.....	15
Wsparcie mieszkańców Małopolski w planowaniu ścieżki rozwoju edukacyjno-zawodowego na każdym etapie życia.....	16
Rozwój mechanizmów uczenia się przez całe życie.....	17
Wsparcie zatrudnienia.....	18

Małopolski rynek pracy i edukacja

Niniejsze opracowanie składa się z dwóch części. Pierwsza - *Małopolski rynek pracy i edukacja* - jest próbą ogólnej charakterystyki potencjału ludzkiego regionu poprzez zaprezentowanie Małopolski na tle kraju i pozostałych województw. Poniższa tabela obrazuje pozycję Małopolski w rankingu województw. Część występujących w niej danych/wskaźników zdecydowano się pokazać bardziej szczegółowo, w formie wykresów obrazujących pięcioletnie trendy w województwie małopolskim oraz zestawiające Małopolskę z całym krajem. Druga część opracowania odnosi się do pięciu Priorytetów *Programu Strategicznego Kapitał Intelktualny i Rynek Pracy*. W takim schemacie ujęta została realizacja polityki regionalnej w obszarze zasobów ludzkich i rynku pracy w 2013 roku.

Rozwinięcie obszarów, które ogólnie charakteryzuje niniejsze opracowanie, znajdują się w pozostałych raportach: *Zatrudnienie w Małopolsce, Aktywizacja zawodowa i integracja społeczna, Edukacja dzieci i młodzieży oraz Kształcenie dorosłych*.

Miejsce Małopolski w rankingu województw w 2012 r. ¹	Dana/wskaźnik	Wartość	Jedn.
DEMOGRAFIA			
9	Udział ludności w wieku produkcyjnym	63,4	%
9	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym	19,4	%
4	Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku prod.	57,8	osoba
3	Przyrost naturalny	4 529	
2	Przeciętne dalsze trwanie życia - mężczyźni	74	lata
3	Przeciętne dalsze trwanie życia - kobiety	81,9	lata
2	Migracje na pobyt stały międzywojewódzkie	8 764	osoba
2	Saldo migracji zagranicznych	223	osoba
AKTYWNOŚĆ ZAWODOWA, PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ			
7*	Wskaźnik przedsiębiorczości na 1000 mieszkańców ²	104	j. gospod.
9	Współczynnik aktywności zawodowej ludności ogółem	55,3	%
13*	Stopa bezrobocia rejestrowanego	11,4	%
7	Stopa bezrobocia BAEL	10,4	%
10*	Udział długotrwale bezrobotnych w liczbie zarejestrowanych bezrobotnych ogółem	36	%
1*	Udział zarejestrowanych bezrobotnych absolwentów wśród bezrobotnych ogółem	7,8	%
EDUKACJA			
5	Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym [3-5 lat]	70	%
5	Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym [3-6 lat]	72,2	%
1*	Zdawalność egz. gimnazjalnych w cz. humanistycznej - j. polski	64	%
1*	Zdawalność egz. gimnazjalnych w cz. humanistycznej - historia i wos	60	%
1*	Zdawalność egz. gimnazjalnych w cz. matem.-przyrodniczej - matem.	51	%
1*	Zdawalność egz. gimnazjalnych w cz. matem.-przyrodniczej - przedm. przyrodnicze	63	%
1	Studenci szkół wyższych na 10 tys. ludności	605	osoba
13*	Przedwcześnie kończący edukację	2,3	%
4	Osoby dorosłe uczestniczące w kształceniu i szkoleniu	4,6	%
WŁĄCZENIE SPOŁECZNE - UBÓSTWO			
8	Minimum egzystencji ³ - % osób w gosp. domowych poniżej danej granicy	6,2	%
9	Relatywna granica ubóstwa ⁴ - % os. w gosp. dom. poniżej danej granicy	15,6	%
9	Ustawowa granica ubóstwa ⁵ - % os. w gosp. dom. poniżej danej granicy	6,6	%

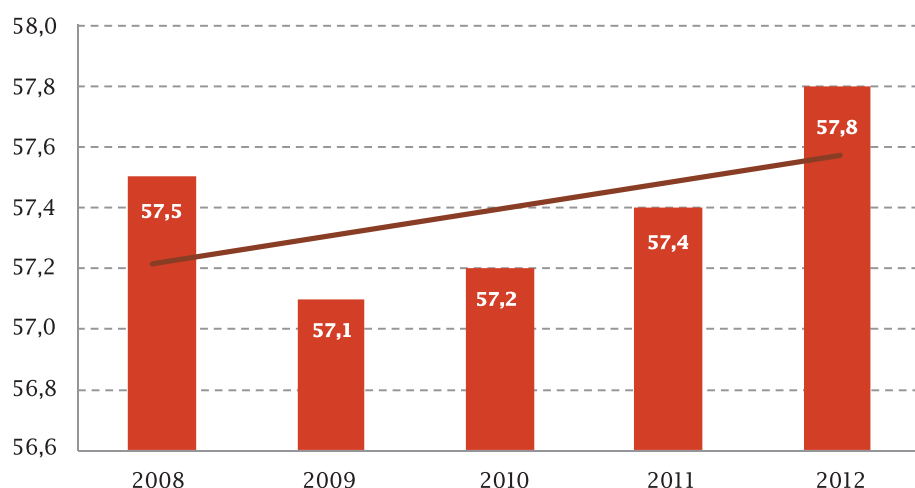
*Ranking dla 2013 roku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, Eurostatu, Centralnej Komisji Egzaminacyjnej, Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Krakowie.

- 1 Utworzonego poprzez sortowanie wskaźnika/danej od wartości największej do najmniejszej.
- 2 Wskaźnik został obliczony poprzez odniesienie liczby jednostek gospodarczych do liczby ludności ogółem w I-III kwartale danego roku
- 3 Wyznacza poziom zaspokojenia potrzeb, poniżej którego występuje biologiczne zagrożenie życia.
- 4 50% średnich wydatków gospodarstw domowych.
- 5 Kwota uprawniająca do ubiegania się o przyznanie świadczenia z pomocy społecznej.

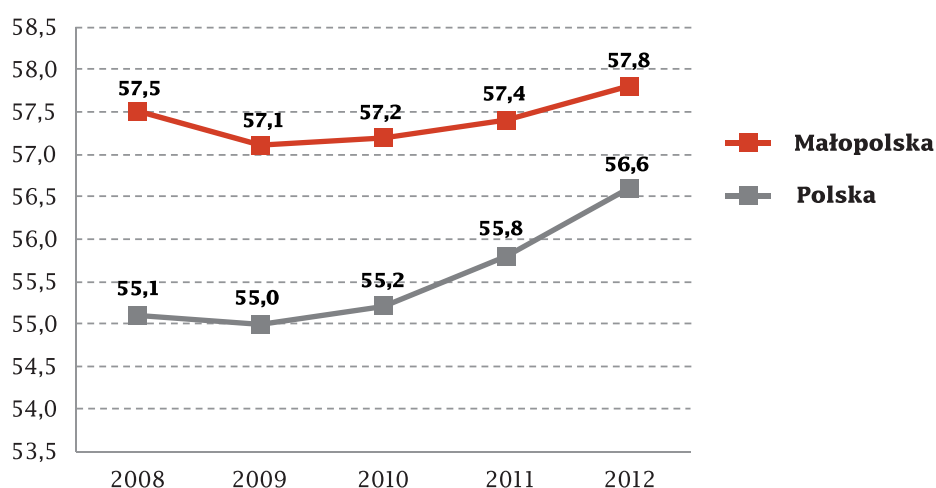
Demografia

Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w Małopolsce w latach 2008-2012

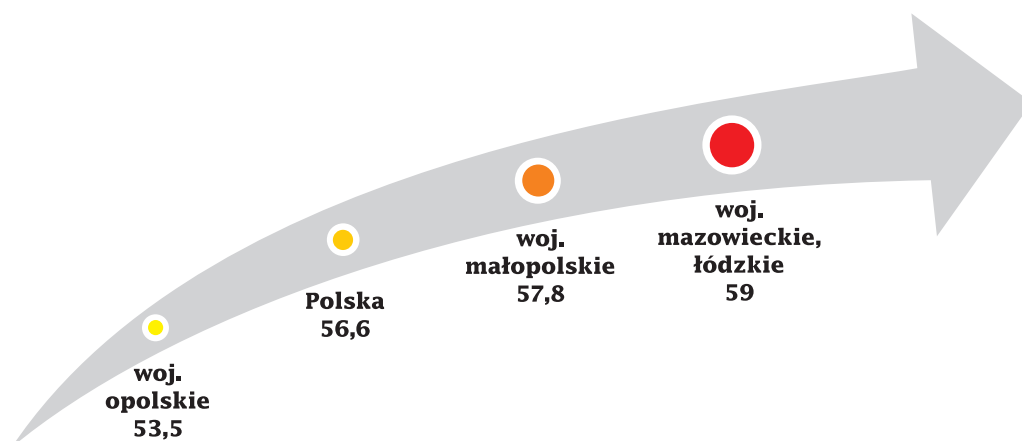
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL.

Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w latach 2008-2012 - Małopolska na tle Polski

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL.

Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2012 - Małopolska na tle innych województw (minimum-maksimum) i kraju

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL.

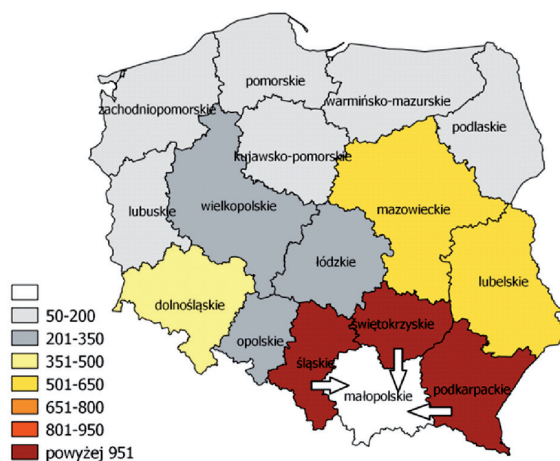
Struktura demograficzna Małopolski jest korzystna, o czym świadczą takie dane jak dodatni, względnie stabilny w latach 2008-2012 przyrost naturalny, dodatnie salda migracji wewnętrznych i zagranicznych. Pod względem salda migracji międzywojewódzkich, jak i migracji zagranicznych Małopolska ustępuje w rankingu jedynie województwu mazowieckiemu. Województwo małopolskie znajduje się w grupie województw o najwyższym w strukturze ludności udziale osób w wieku przedprodukcyjnym (19,4% w 2012 na tle 18,3% dla Polski) i do województw o korzystniejszym niż wynik krajowy udziale osób w wieku poprodukcyjnym (17,3% w 2012 na tle 17,8% dla Polski). Konsekwencją jest wyższy niż na poziomie kraju wskaźnik ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym. Wskaźnik ten w 2012 wyniósł w województwie małopolskim 57,8, co oznacza, że na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadło niemal 58 osób w wieku nieprodukcyjnym: przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym.

Migracje międzywojewódzkie na pobyt stały wg kierunku w 2012 (osoby)

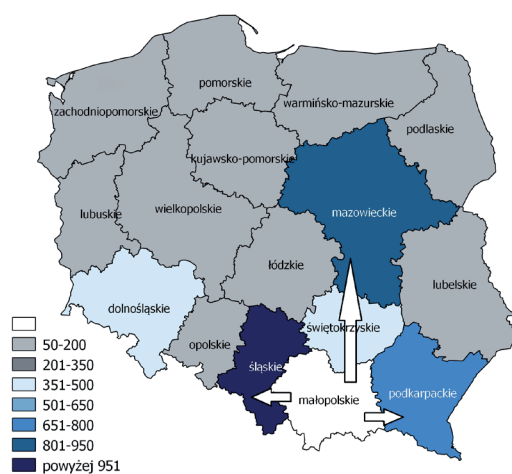
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL.

Migracje na pobyt stały do Małopolski wg województw poprzedniego zameldowania w 2012 (osoby)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL.

Kierunki migracji na pobyt stały z Małopolski w 2012 (osoby)

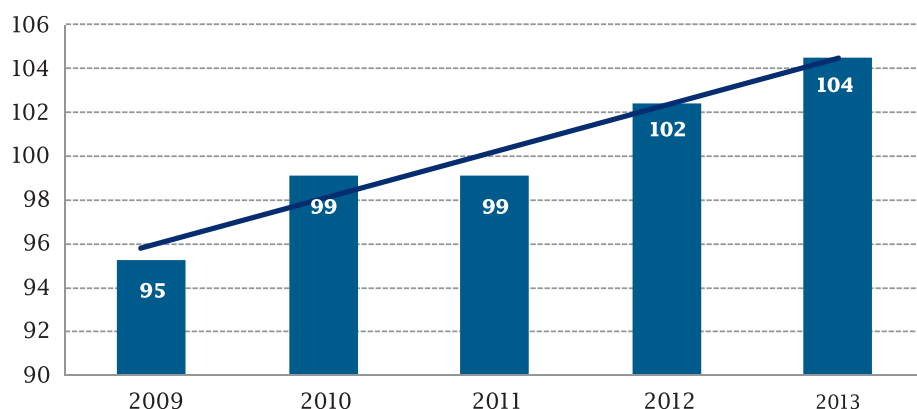

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL.

Saldo migracji międzywojewódzkich na pobyt stały w Małopolsce w 2012 wyniosło 8764 osoby, (największą wartość osiągnęło województwo mazowieckie: 21321 osób, najmniejszą - województwo podlaskie: 2002 osoby). Jak pokazuje kolejny wykres największy napływ do województwa małopolskiego stanowi ludność województw ościennych - śląskiego, świętokrzyskiego i podkarpackiego. W dalszej kolejności Małopolskę zasilały osoby przeprowadzające się z województw mazowieckiego, lubelskiego oraz Dolnego Śląska. Opuszczający Małopolskę wyjeżdżają najczęściej do województwa śląskiego, a w dalszej kolejności - do województwa mazowieckiego oraz podkarpackiego.

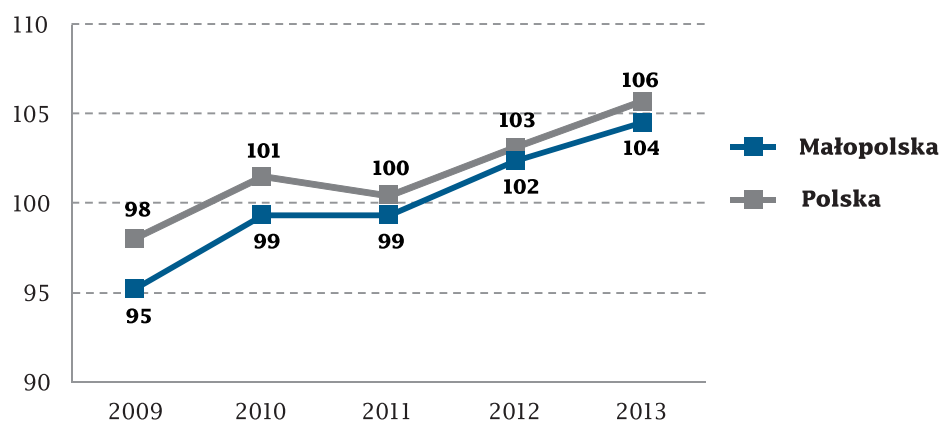
Aktywność zawodowa, przedsiębiorczość

Wskaźnik przedsiębiorczości na 1000 mieszkańców w Małopolsce w latach 2009-2013

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL.

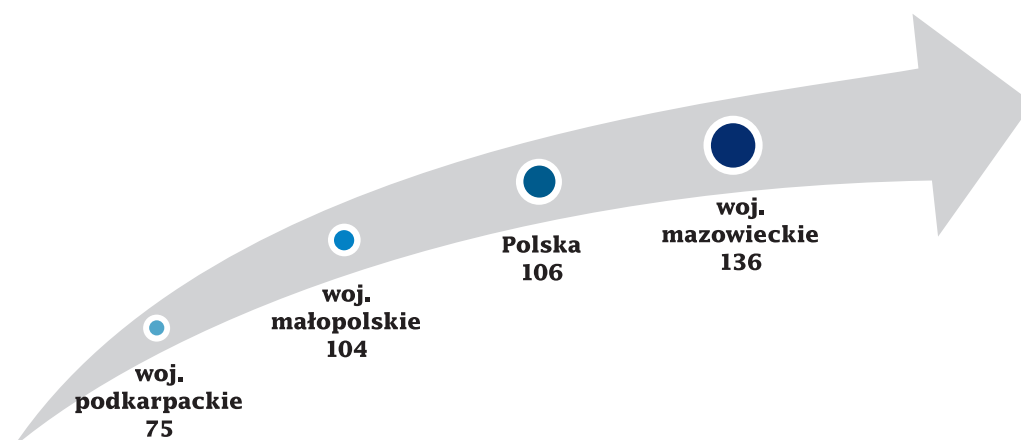
Wskaźnik przedsiębiorczości na 1000 mieszkańców w latach 2009-2013 - Małopolska na tle Polski

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL.

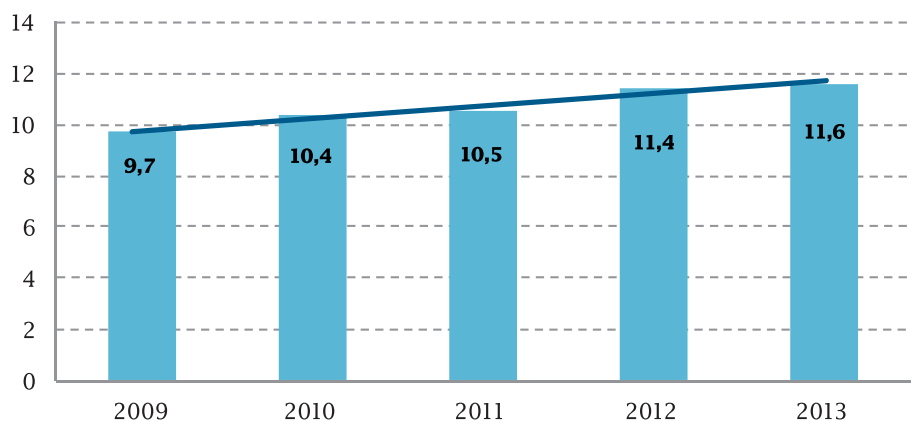
Wskaźnik przedsiębiorczości na 1000 mieszkańców w Małopolsce odnotował wyraźny wzrost w latach 2009-2013, uzyskując w 2013 wartość 104. Mimo tego znajduje się on poniżej wartości tego wskaźnika dla Polski (106), a wartości wyższe od województwa małopolskiego uzyskało 6 województw. Wzrost liczby małopolskich podmiotów wpisanych do rejestru REGON w roku 2013 w stosunku do roku poprzedniego odbył się głównie dzięki rozwojowi sektora prywatnego. Pod względem sekcji reprezentowanych przez małopolskie podmioty gospodarcze wzrost odnotowały wszystkie sekcje poza rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem. Najbardziej znaczący wzrost dotyczył podmiotów należących do sekcji „wiedzochołonnych”: „Działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej”, „Informacji i komunikacji” oraz „Opieki zdrowotnej i pomocy społecznej”.

Wskaźnik przedsiębiorczości na 1000 mieszkańców w 2013 - Małopolska na tle innych województw (minimum-maksimum) i kraju

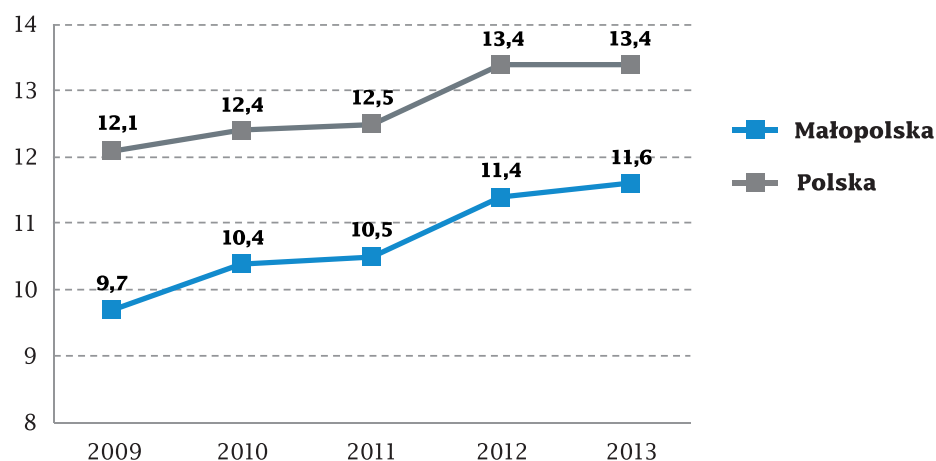
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL.

Stopa bezrobocia rejestrowanego na koniec roku w Małopolsce w latach 2009-2013

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL.

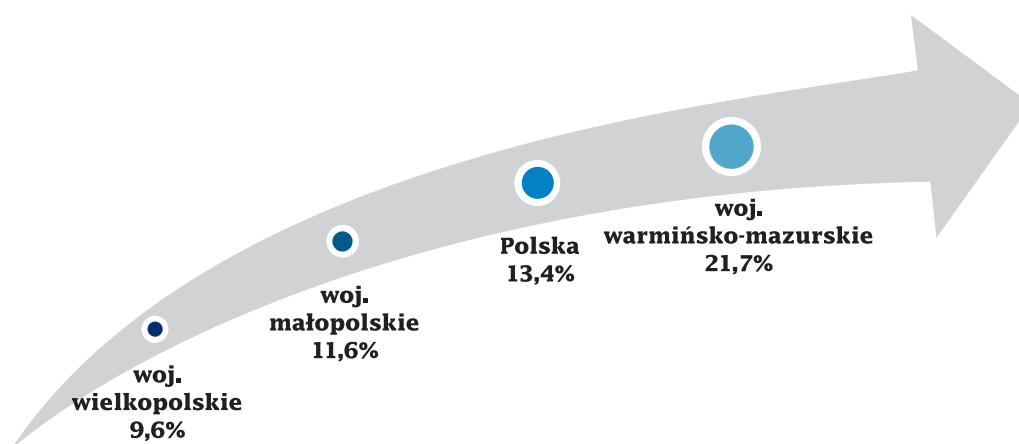
Stopa bezrobocia rejestrowanego na koniec roku w latach 2009-2013 - Małopolska na tle Polski

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL.

Zmiany stopy bezrobocia rejestrowanego Małopolski nie odbiegają w latach 2009-2013 od trendu krajowego - jej wzrost o 1,9 punktu procentowego wynikał z ogólnej koniunktury gospodarczej przekładającej się na sytuację na rynku pracy. Małopolska utrzymuje się (podobnie jak w roku poprzednim) w grupie czterech województw o najniższej stopie bezrobocia rejestrowanego w kraju (wraz z województwami: wielkopolskim, mazowieckim i śląskim).

Stopa bezrobocia rejestrowanego (%) w 2013 - Małopolska na tle innych województw (minimum-maksimum) i kraju

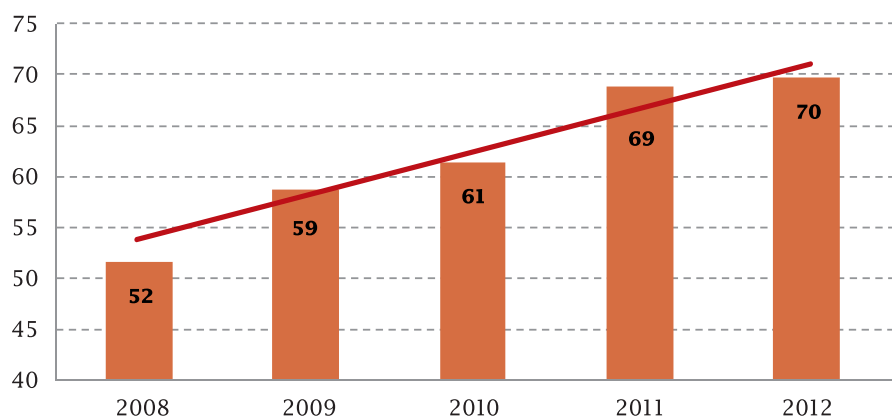

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL.

Edukacja

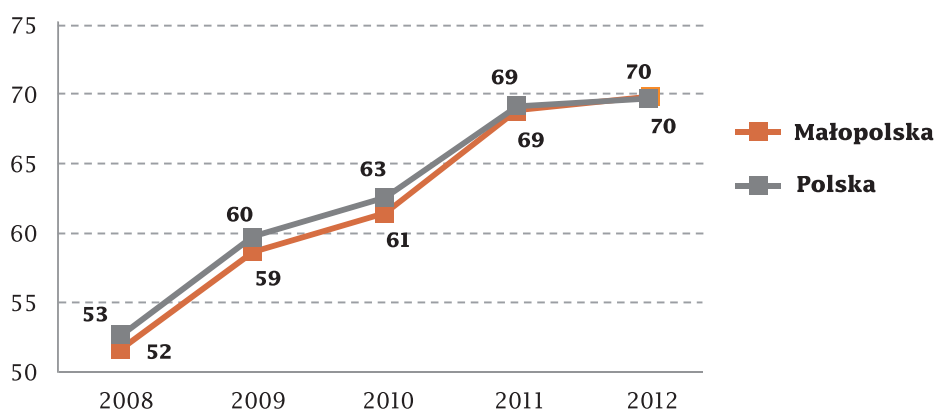
Wychowanie przedszkolne

Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w Małopolsce w wieku 3-5 lat w okresie 2008-2012

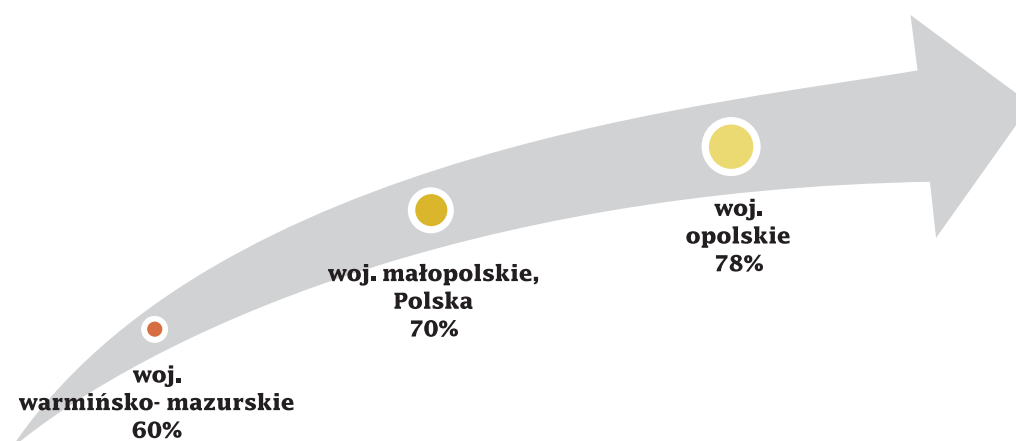
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL.

Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w wieku 3-5 lat w okresie 2008-2012 - Małopolska na tle Polski

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL.

Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w wieku 3-5 lat (%) w 2012 - Małopolska na tle innych województw (minimum-maksimum) i kraju

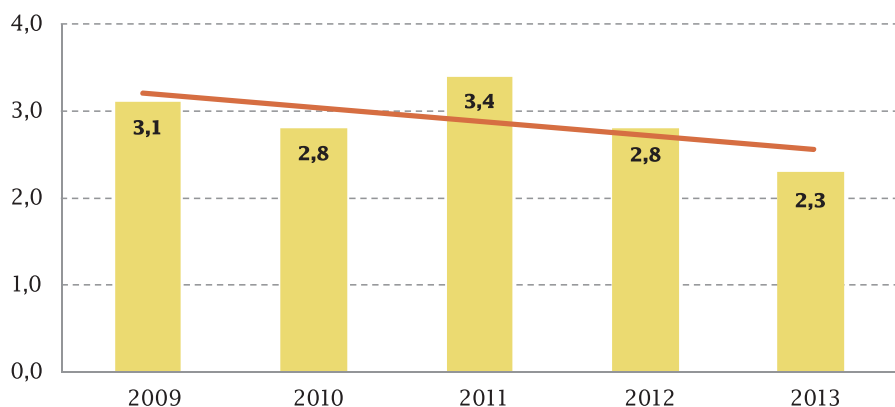

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL.

W latach 2008-2012 wskaźnik odsetka dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w wieku 3-5 lat, odnotowując bardziej dynamiczny od trendu krajowego wzrost o 18 punktów procentowych, zrównał się z wynoszącym 70% wynikiem krajowym. W ogólnopolskim rankingu Małopolska zajmuje pod tym względem 5. miejsce na 11 (jest tylko 11 pozycji ze względu na to, że część województw ma identyczne wyniki). Mimo iż ogólnie poziom upowszechnienia edukacji przedszkolnej w Małopolsce zdecydowanie się poprawił, nadal wyraźne są dysproporcje pomiędzy obszarami wiejskimi i miejskimi; rozpiętość tego wskaźnika wynosiła w 2012 roku 31,5 punktu procentowego (87,4 % w miastach, 55,9% na obszarach wiejskich).

Przedwcześnie kończący edukację

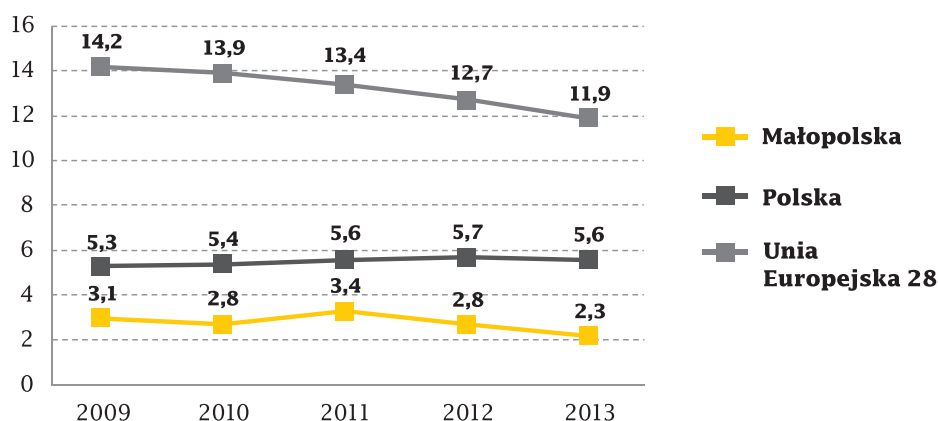
Przedwcześnie kończący edukację w Małopolsce (%) w latach 2009-2013

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Eurostatu.

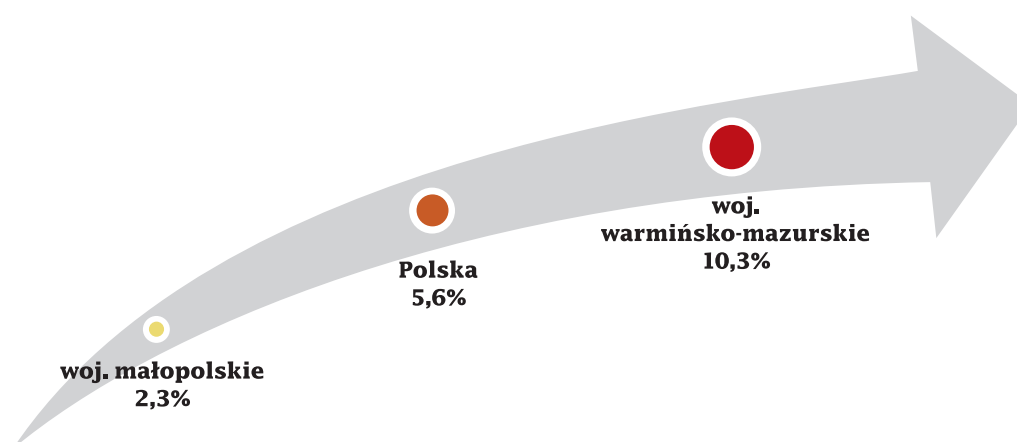
Wskaźnik przedwcześnie opuszczających edukację w 2013 plasuje Małopolskę na pierwszym miejscu wśród województw, jest także wyjątkowo korzystny w porównaniu do średniej dla Unii Europejskiej - 2,3% dla Małopolski, 5,6 % dla Polski, 11,9% dla UE 28. Oznacza to, że zaledwie 2,3% populacji Małopolan w wieku 18-24 lata skończyło naukę na poziomie gimnazjum lub niższym i nie kontynuuje edukacji.

Przedwcześnie kończący edukację w latach 2009-2013 - Małopolska na tle Polski i UE

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Eurostatu.

Przedwcześnie kończący edukację (%) w 2013 - Małopolska na tle innych województw (minimum-maksimum) i kraju⁶

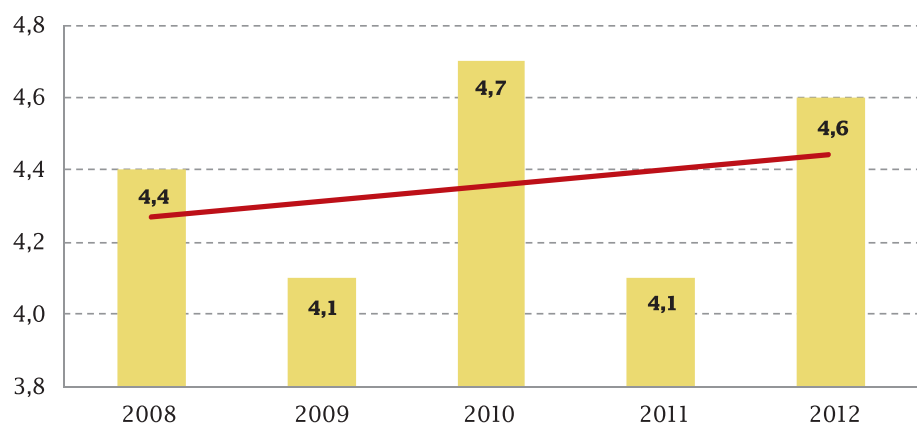

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Eurostatu.

6 Dane obejmują 13 województw, bez świętokrzyskiego, podlaskiego i opolskiego.

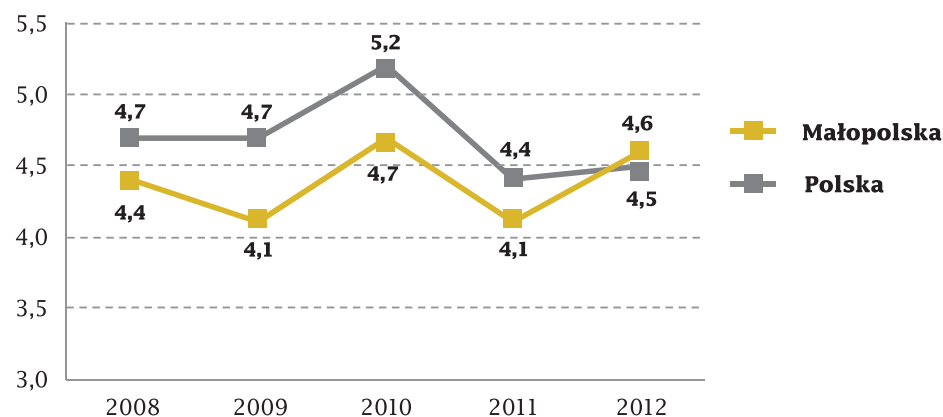
Osoby dorosłe

Osoby dorosłe uczestniczące w kształceniu i szkoleniu (%) w Małopolsce w latach 2008-2012

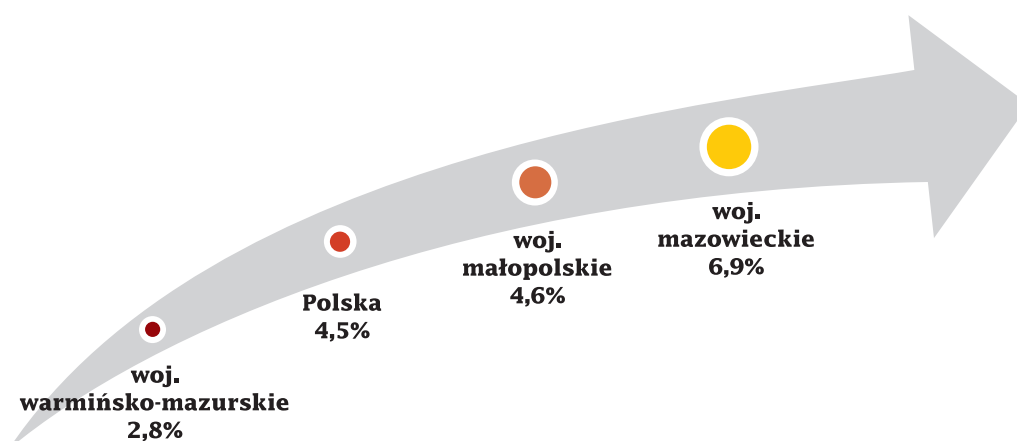
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL.

Osoby dorosłe uczestniczące w kształceniu i szkoleniu (%) w latach 2008-2012 - Małopolska na tle Polski

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL.

Osoby dorosłe uczestniczące w kształceniu i szkoleniu (%) w 2012 - Małopolska na tle innych województw (minimum-maksimum) i kraju

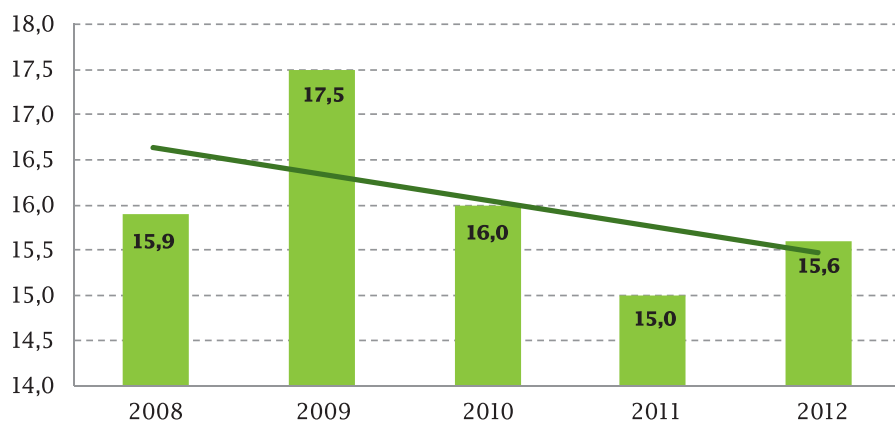

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL.

Aktywność mieszkańców Małopolski - osób dorosłych w wieku 25-64 lata w podnoszeniu i uzupełnianiu swoich kwalifikacji zawodowych odzwierciedla wskaźnik pokazujący odsetek osób dorosłych uczestniczących w kształceniu i szkoleniu. W ciągu okresu 2008-2012 notuje on niewielki trend wzrostowy. W porównaniach międzywojewódzkich Małopolska plasuje się pod tym względem na 4. miejscu. Małopolski, podobnie jak i całego kraju, dotyczą tendencje wskazujące na to, że typowym odbiorcą kształcenia ustawicznego jest osoba aktywna zawodowo, z wyższym wykształceniem, mieszkająca w mieście, kobieta.

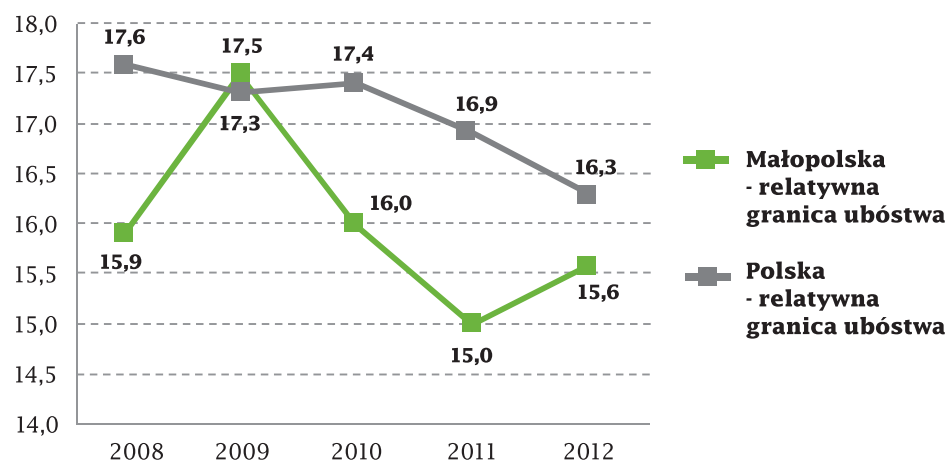
Włączenie społeczne - ubóstwo

Relatywna granica ubóstwa w Małopolsce w latach 2008-2012

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL.

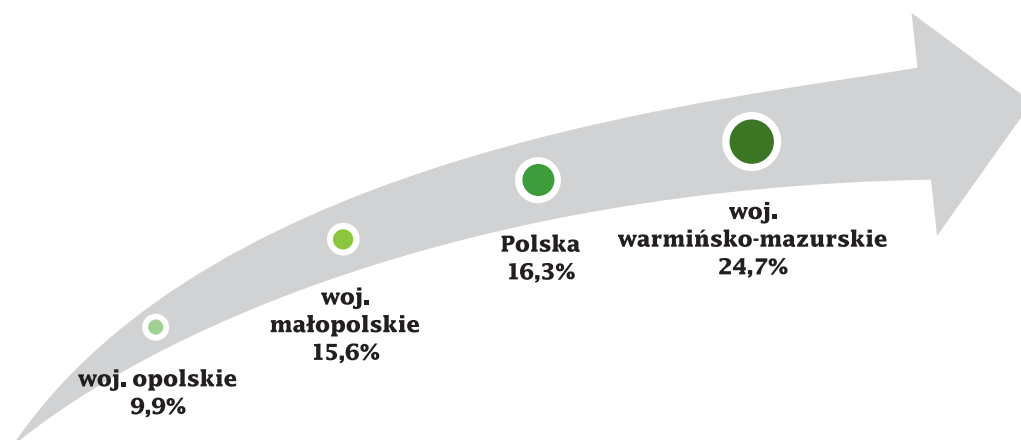
**Relatywna granica ubóstwa w latach 2008-2012
- Małopolska na tle Polski**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL.

Odsetek osób małopolskich gospodarstwach domowych znajdujący się poniżej relatywnej granicy ubóstwa (wyznaczonej jako 50% średnich wydatków gospodarstw domowych) wykazywał w latach 2008-2012 trend spadkowy, zwłaszcza widoczny w latach 2009-2012. Z wartością 15,6% w 2012 Małopolska osiąga wynik korzystniejszy od Polski (16,3%), w porównaniach wojewódzkich plasuje się na 9. miejscu. Problem ubóstwa dotyczy szczególnie gospodarstwa domowe z osobami bezrobotnymi, rodziny wielodzietne, niepełne. Wyraża na także współzależność ubóstwa z niskim poziomem wykształcenia osób tworzących gospodarstwo domowe; częściej też problem ten dotyczy mieszkańców wsi niż miast.

**Relatywna granica ubóstwa (%) w 2012
- Małopolska na tle innych województw (minimum-maksimum) i kraju**

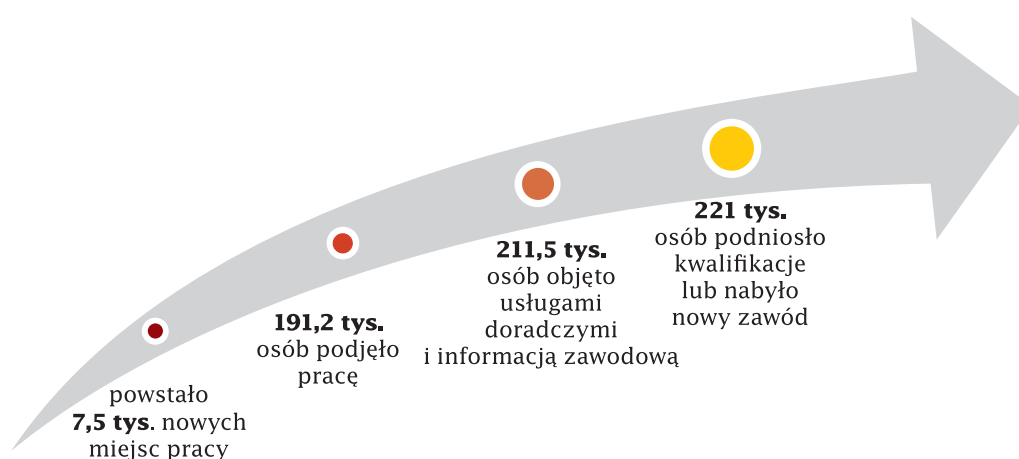

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL.

Wsparcie kapitału ludzkiego w regionie

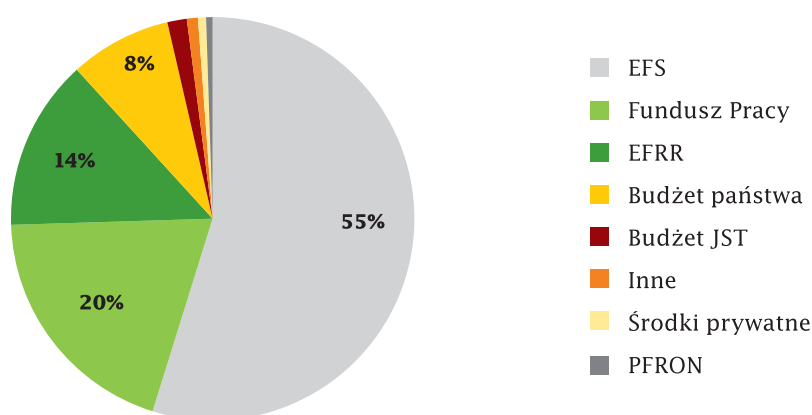
Kapitał ludzki Małopolski ma ogromne znaczenie w zakresie rozwoju społecznego oraz gospodarczego regionu. Samorząd Województwa nadał istotne znaczenie zagadnieniom związanym z polityką rozwoju zasobów ludzkich formułując wizję rozwoju województwa na lata 2011-2020. Do roku 2020 Małopolska powinna stać się „atrakcyjnym miejscem życia, pracy i spędzania czasu wolnego, europejskim regionem wiedzy i aktywności, silnym wartościami uniwersalnymi, tożsamością i aspiracjami swoich mieszkańców, świadomie czerpiącym z dziedzictwa i przestrzeni regionalnej, tworzącym szanse na rozwój ludzi i nowoczesnej gospodarki”.

W roku 2013 Samorząd Województwa oraz partnerzy podjęli szereg inicjatyw na rzecz rozwoju zasobów ludzkich w regionie⁷. Wsparcie kierowane było do mieszkańców całego województwa, w tym dzieci uczestniczących w edukacji przedszkolnej i podstawowej, gimnazjalistów, młodzieży szkół ponadgimnazjalnych, studentów i doktorantów, osób pracujących, bezrobotnych, biernych zawodowo i zagrożonych wykluczeniem społecznym. W programach i projektach uczestniczyły osoby od 3 do 65 lat, korzystające z szerokiego wachlarza usług począwszy od zajęć dodatkowych w szkołach, poprzez stypendia, szkolenia zawodowe, poradnictwo zawodowe, pośrednictwo pracy, pomoc przy zakładaniu firm, zajęcia integracyjne.

Na realizację inicjatyw wspierających rozwój zasobów ludzkich przeznaczono kwotę 690 mln zł, z czego ponad połowa środków pochodziła z Europejskiego Funduszu Społecznego. Drugim istotnym źródłem finansowania był Fundusz Pracy.

Źródła finansowania polityki rozwoju zasobów ludzkich w Małopolsce w roku 2013

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy dot. rozliczenia Regionalnego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia na rok 2013.

⁷ Opracowano w oparciu o rozliczenie Regionalnego Planu Działań na Rzecz Zatrudnienia na rok 2013. Plan powstał we współpracy Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie z Urzędem Marszałkowskim Województwa Małopolskiego (Departament Edukacji i Kształcenia Ustawicznego, Departament Polityki Regionalnej, Departament Rozwoju Gospodarczego, Departamentu Zdrowia i Polityki Społecznej), Konsumentem Dyrektorów Powiatowych Urzędów Pracy Województwa Małopolskiego, Małopolską Wojewódzką Komendą Ochotniczych Hufców Pracy, Regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej, Małopolskim Centrum Przedsiębiorczości, Małopolską Agencją Rozwoju Regionalnego oraz Tarnowską Agencją Rozwoju Regionalnego.

Zagadnienia związane z edukacją, rozwojem zawodowym oraz uczestnictwem mieszkańców Małopolski w rynku pracy wpisane są w *Strategię Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020*. Sposób realizacji zadań w tym zakresie opisany został w *Programie Strategicznym Kapitał Intelktualny i Rynek Pracy*, który ukierunkowany jest na wsparcie efektywnej polityki zatrudnieniowej.

Polityka rynku pracy opisana została w powyżej wspomnianym Programie Strategicznym w pięciu obszarach. W identycznym układzie podsumowano realizację regionalnej polityki rynku pracy w latach 2008-2013 oraz w roku 2013 w niniejszym opracowaniu.

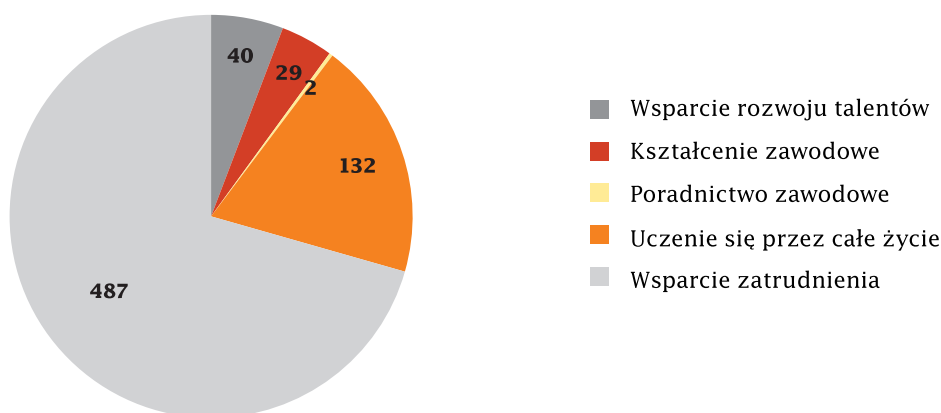
Priorytety regionalnej polityki rynku pracy w Małopolsce w latach 2011-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy.

Regionalna polityka rynku pracy skupia się wokół wsparcia grup będących w trudnej sytuacji. W wydatkach na regionalną politykę rynku pracy zdecydowanie przeważają wydatki na aktywizację zawodową w/w osób.

Wydatki na regionalną politykę rynku pracy w roku 2013 w mln zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy dot. rozliczenia Regionalnego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia na rok 2013.

Wdrożenie mechanizmów odkrywania, kształtowania i wspierania talentów

W ramach programu wsparcie kierowane do najmłodszych Małopolan oraz ich rodziców ukierunkowane jest na wyrównywanie szans edukacyjnych oraz podnoszenie jakości edukacji i opieki na tym etapie.

Na przedsięwzięcia współfinansowane z EFS, zakładające tworzenie przedszkoli oraz innych form wychowania przedszkolnego a także wspierające już istniejące placówki, do końca 2013 r. przeznaczono ponad 91 mln zł, co pozwoliło objąć wsparciem 144 ośrodki wychowania przedszkolnego w 61 gminach Małopolski. Wsparcie otrzymały głównie gminy, w których poziom upowszechnienia edukacji przedszkolnej był najniższy. Umożliwiono uczestnictwo w zajęciach przedszkolnych ok. 6,6 tys. Małopolan w wieku 3-5 lat, w tym 89% z nich pochodziło z obszarów wiejskich.

W roku 2013 rozpoczęto realizację 24 projektów przedszkolnych, wyłonionych w 2012 r. Pozwoliły one objąć wsparciem 26 ośrodków wychowania przedszkolnego, których działalność będzie wspierana do połowy 2015 r.

Rozpoczęto także realizację przedsięwzięć w zakresie przygotowania oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych do świadczenia wysokiej jakości usług na rzecz dzieci w wieku przedszkolnym. Wsparciem objęto 63 szkoły podstawowe, przy których zlokalizowanych jest 86 oddziałów przedszkolnych. Każdy z oddziałów może otrzymać środki na modernizację w wysokości ok. 87,3 tys. zł. W ramach projektów organizowane są place zabaw dla dzieci, pomieszczenia dostosowywane są do potrzeb dzieci młodszych, zakupywane są meble, pomoce dydaktyczne i zabawki.

W ramach programu realizowane jest wsparcie skierowane dla uzdolnionych uczniów małopolskich szkół podstawowych, gimnazjów, szkół ponadgimnazjalnych a także studentów:

- w ramach Małopolskiego Programu Stypendialnego do końca 2013 r. wypłacono 2 251 stypendiów grupie 1 517 uczniów, w tym w roku 2013 - 270 osobom. Stypendyści, we współpracy z nauczycielem określają indywidualne cele edukacyjne, uczestniczą w kołach zainteresowań, konkursach, obozach naukowych oraz kursach językowych. Stypendia pozwalają na dostęp do nowoczesnych technologii oraz zakup pomocy naukowych.
- w Programie Stypendialnym Fundacji Sapere Auso 2013/14 stypendia otrzymało 202 uczniów i studentów. Stypendia przyznawane są za szczególne osiągnięcia naukowe, artystyczne oraz sportowe. Poza tym Fundacja prowadziła 3 programy: *Konkurs na najlepsze prace magisterskie z dziedziny przedsiębiorczości, innowacji i rozwoju regionalnego*, *Konkurs na najlepsze prace magisterskie z zakresu edukacji ekologicznej i ochrony środowiska* oraz konkurs dla najlepszej pracy dyplomowej z zakresu budownictwa i architektury.
- zajęciami od początku realizacji projektu *DiAMEnT - Dostrzec i Aktywizować* *Możliwości, Energię, Talenty* objęto ponad 8,5 tys. uczniów. Projekt pozwolił także na przygotowanie ponad 3,2 tys. nauczycieli wszystkich etapów kształcenia do realizacji programu w zakresie twórczego myślenia oraz do pracy z uczniem zdolnym w szkołach. W 2013 r. w ramach upowszechniania dobrych praktyk rozpoczęto działania mające na celu uruchomienie 5 wzorcowych Centrów Wspierania Uczniów Zdolnych (CWUZ), w których prowadzone będą modelowe zajęcia z uczniami zdolnymi.

EFS wspiera proces wyrównywania szans edukacyjnych uczniów małopolskich szkół. W szkołach oraz ośrodkach wychowawczych i socjoterapii realizowane są programy odpowiadające kompleksowo na zdiagnozowane potrzeby uczniów. Ze wsparcia korzystają zarówno uczniowie, u których zdiagnozowano braki wiedzy, jak i uczniowie szczególnie uzdolnieni.

Do końca 2013 r. podjęto realizację 1 188 programów rozwojowych⁸ szkół prowadzących kształcenie ogólne, w ramach których wsparto ponad 121,2 tys. uczniów. W roku 2013 realizację programów rozwojowych dla 6,9 tys. uczniów rozpoczęło 70 szkół ogólnokształcących zlokalizowanych na obszarach wiejskich. Szczególny nacisk w programach rozwojowych położono na kompetencje matematyczno-przyrodnicze, informatyczne oraz językowe.

Oprócz programów rozwojowych, szkoły podstawowe realizowały ze środków EFS projekty dla uczniów klas I-III ze specyficznymi potrzebami edukacyjnym. Dotychczas uczestnictwo w nich rozpoczęło ponad 56 tys. dzieci, z czego w 2013 r. - 36 tys. uczniów.

Więcej informacji nt. edukacji dzieci i młodzieży znajduje się w opracowaniu **Edukacja dzieci i młodzieży**.

Poprawa jakości i efektywności kształcenia zawodowego

Dostosowanie kształcenia zawodowego do potrzeb rynku pracy stanowi jedno z głównych wyzwań dla polityki regionu. Małopolska realizuje działania mające na celu kompleksowe wsparcie kształcenia zawodowego. Dotychczas realizowane wsparcie obejmuje:

Do końca 2013 r. środki EFS pozwoliły na realizację 312 programów rozwojowych szkół zawodowych, z których ok. 82% obejmowała współpracę z przedsiębiorstwami. Dotychczas wsparciem objęto ok. 76,1 tys. osób – głównie uczniów szkół zawodowych w wieku 15-24 lata. Ponad 21 tys. uczniów szkół zawodowych zakończyło udział w stażach i praktykach.

Od roku 2010 Samorząd Województwa realizuje nowatorską koncepcję wsparcia szkolnictwa zawodowego, która przewiduje zarówno wsparcie uczniów jak i kadry pedagogicznej szkół zawodowych. W ramach projektu *Modernizacja kształcenia zawodowego w Małopolsce* wsparcie kierowane jest do uczniów wszystkich małopolskich szkół zawodowych. Dotychczas w projekcie wsparciem objętych zostało niemal 58 tys. uczniów w 279 szkołach i placówkach kształcenia zawodowego, 206 szkół zostało wyposażonych w sprzęt techno-dydaktyczny, umożliwiający utworzenie nowoczesnych pracowni zawodowych. W 2013 r. realizację działań podjęto 10 szkół zawodowych. Uczniowie uczestniczyli w specjalistycznych kursach branżowych dających dodatkowe kwalifikacje, zajęciach rozwijających kompetencje kluczowe, doradztwie zawodowym, stażach oraz dodatkowych praktykach.

* Szkolenia dla nauczycieli realizowane były w ramach projektów konkursowych, projektu *Modernizacja systemu doskonalenia kadr szkół zawodowych w Małopolsce* oraz w ramach projektu *Doskonalenie nauczycieli w dziedzinie wykorzystania technologii informacyjnej*. Realizacja projektu zakończyła się w 2012 r. Uczestniczyło w nim łącznie 7147 nauczycieli przedmiotów nieinformatycznych. Nabytą wiedzę z zakresu Internetu i wykorzystania multimediów będą mogli zastosować w trakcie prowadzonych zajęć z różnych przedmiotów szkolnych.

Projekt *Modernizacja systemu doskonalenia kadr szkół zawodowych w Małopolsce* stanowi dopełnienie działań w zakresie rozwoju szkolnictwa zawodowego. Kadra pedagogiczna szkół zawodowych ma możliwość podnoszenia kwalifikacji oraz zapoznania się z najnowszymi osiągnięciami techniczno-technologicznymi w poszczególnych branżach.⁹

8 Programy rozwojowe są finansowane w ramach Poddziałania 9.1.2 PO KL Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów z grup o utrudnionym dostępie do edukacji oraz zmniejszanie różnic w jakości usług edukacyjnych.

9 W ramach projektu wsparciem objęte są szkoły zawodowe kształcące w 7 branżach kluczowych dla rozwoju Małopolski: mechatroniczno-

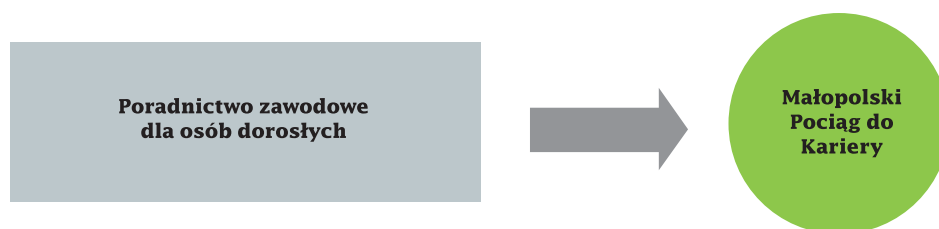
Do końca 2013 roku ponad 1 tys. nauczycieli podniosło swoje kwalifikacje zawodowe i uzyskało specjalistyczne certyfikaty. Ponadto 200 dyrektorów szkół podniosło kwalifikacje w zakresie opracowania i wdrażania programów rozwojowych.

W roku 2013 we współpracy z partnerami z Turynii i Szkocji trwały prace nad wypracowaniem modelu systemu doskonalenia kadr szkół zawodowych.

Więcej informacji nt. wsparcia kształcenia zawodowego znajduje się w opracowaniach **Edukacja dzieci i młodzieży** oraz **Kształcenie dorosłych**.

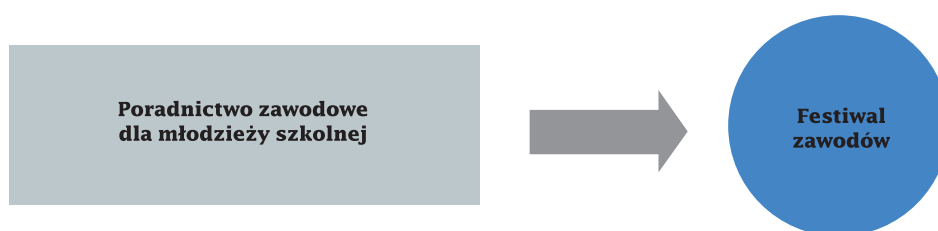
Wsparcie mieszkańców Małopolski w planowaniu ścieżki rozwoju edukacyjno-zawodowego na każdym etapie życia

Samorząd Województwa wspiera działania mające na celu zwiększenie dostępności poradnictwa edukacyjnego i doradztwa zawodowego, ale przede wszystkim zwiększania świadomości Małopolan w odniesieniu do korzyści płynących ze świadomego budowania własnej ścieżki edukacji, a następnie rozwoju zawodowego. Właściwa orientacja zawodowa decyduje o wyborze adekwatnej ścieżki edukacyjno-zawodowej, wspiera proces uczenia się przez całe życie, ułatwia również przekwalifikowanie w przypadku chęci czy potrzeby zmiany pracy, sprzyja utrzymywaniu dłuższej aktywności zawodowej.

Poradnictwo zawodowe realizowane przez publiczne służby zatrudnienia obejmuje działania Wojewódzkiego Urzędu Pracy oraz powiatowych urzędów pracy. Z poradnictwa zawodowego świadczonego przez Centra Informacji i Planowania Kariery Zawodowej działające w Krakowie, Tarnowie oraz Nowym Sączu oraz w PUP-ach skorzystało w 2013 roku 50,6 tys. osób dorosłych, przede wszystkim bezrobotnych.

Narzędziem pomocnym w planowaniu ścieżki rozwoju edukacyjno-zawodowego jest serwis internetowy *Małopolski pociąg do kariery*, uruchomiony przez WUP w roku 2010. Serwis gromadzi m.in. informacje dotyczące aktywnego poszukiwania pracy, tworzenia dokumentów aplikacyjnych, przygotowania się do rozmowy kwalifikacyjnej z pracodawcą czy zakładania własnej firmy. Dla osób wybierających zawód lub chcących się przekwalifikować zaproponowano moduł *Moja ścieżka edukacyjno - zawodowa*. W ramach serwisu istnieje również możliwość korzystania z usług poradnictwa edukacyjno - zawodowego on-line oraz udziału w czatach ze specjalistami z określonych branż.

Zauważalny jest wzrost znaczenia doradztwa edukacyjno-zawodowego w programach rozwojowych szkół finansowanych ze środków EFS. Poradnictwo i doradztwo edukacyjno-zawodowe występuje w ponad połowie realizowanych projektów dla szkół ogólnych w ramach PO KL. Samorząd Województwa kładzie nacisk na promowanie doradztwa edukacyjno-zawodowego w szkołach, co znajduje odzwierciedlenie m.in. przy formułowaniu kryteriów oceny projektów. W 70% projektów przyjętych do realizacji w roku 2013 przewidziano prowadzenie poradnictwa i doradztwa edukacyjno-zawodowego, co świadczy z jednej strony o skuteczności działań samorządu a z drugiej strony o wzroście świadomości organów prowadzących szkoły w zakresie pomocy uczniom podejmującym wybory edukacyjno-zawodowe.

W ramach projektu *Modernizacja kształcenia zawodowego w Małopolsce* realizowane są targi edukacyjne *Festiwal Zawodów*; Jednym z zadań festiwalu jest pomoc małopolskim gimnazjalistom w wyborze najodpowiedniejszej ścieżki kształcenia, zgodnej z ich predyspozycjami.

-mechanicznej, budowlanej, turystyczno-gastronomicznej, informatyczno-elektronicznej, rolno-przetwórczej, społeczno-medycznej oraz usługowej.

Więcej informacji nt. wsparcia mieszkańców Małopolski w planowaniu ścieżki rozwoju edukacyjno-zawodowego znajduje się w opracowaniach **Edukacja dzieci i młodzieży** oraz **Aktywizacja zawodowa i integracja społeczna**.

Rozwój mechanizmów uczenia się przez całe życie

Jednym z priorytetów samorządu województwa jest wspieranie inicjatyw ukierunkowanych na zwiększenie udziału Małopolan w kształceniu ustawicznym, potwierdzanie i uznawanie kwalifikacji uzyskanych drogą pozaformalną oraz zapewnienie wysokiej jakości oferty szkoleniowej.

Do końca 2013 r. udział w szkoleniach rozpoczęło 28 tys. pracujących Małopolan¹⁰, którzy z własnej inicjatywy byli zainteresowani podniesieniem kwalifikacji zawodowych. Uczestnicy projektów szkoleniowych najczęściej brali udział w szkoleniach zawodowych, komputerowych oraz językowych.

W 2013 r. w Małopolsce zakończono realizację projektów w zakresie upowszechniania kształcenia ustawicznego w formach szkolnych. Zrealizowano 10 projektów, w których uczestniczyło ponad 2,1 tys. osób. W 2013 roku realizowane były 3 projekty, które umożliwiły uzyskanie 97 osobom wykształcenia średniego.

Możliwość podnoszenia kwalifikacji mieli również pracownicy przedsiębiorstw biorący udział w szkoleniach dedykowanych firmom. Począwszy od roku 2008 w szkoleniach rozpoczęło udział ponad 36 tys. pracowników firm oraz ponad 4 tys. osób samozatrudnionych. Wśród szkoleń zawodowych dominowały szkolenia z obszaru budownictwa, gospodarki magazynowej, a także medyczne, księgowe, gastronomiczne i energetyczne.

Wsparcie kadr małopolskich firm w zakresie innowacyjności realizowane jest poprzez staże pracowników naukowych w przedsiębiorstwach. Staże przynoszą korzyści obu uczestniczącym w nich stronom. Pracownicy naukowcy mogą zdobyć wiedzę praktyczną o zastosowaniach technologii w gospodarce, procesach produkcyjnych i technologicznych. Natomiast firmy uzyskują wsparcie w rozwiązywaniu problemów lub wdrażaniu innowacji związanych z procesem produkcji, udoskonaleniem wytwarzanego produktu lub usługi, zarządzaniem, optymalizacją kosztów funkcjonowania. Efektem stażu jest więc konkretne rozwiązanie odpowiadające na potrzeby przedsiębiorstwa. Do końca 2013 roku zrealizowano staże w 407 małopolskich przedsiębiorstwach. W stażach brało udział 399 pracowników naukowych oraz 20 pracowników przedsiębiorstw.

W Małopolsce w 2013 roku uruchomione zostało Centrum Zapewniania Jakości Kształcenia, które w oparciu o opracowane w latach 2009 – 2012 *Małopolskie Standardy Usług Edukacyjno-Szkoleniowych*, prowadzi audyty firm szkoleniowych. Instytucje, które spełnią standardy zostaną wpisane do bazy zweryfikowanych pod względem jakości firm szkoleniowych. Centrum zostało uruchomione w ramach projektu PFK – *Podmiotowe Finansowanie*

¹⁰ W ramach PO KL – Poddziałanie 8.1.1 Wspieranie rozwoju kwalifikacji zawodowych i doradztwo dla przedsiębiorstw oraz Podziałanie 9.6.2 Podwyższenie kompetencji osób dorosłych w zakresie ICT i znajomości języków obcych.

wanie *Kształcenia*¹¹, którego celem jest wypracowanie systemu podmiotowego finansowania kształcenia obejmującego mechanizm dystrybucji środków publicznych w formie bonu i zapewnienie możliwości wykorzystania bonów przeznaczonych na podnoszenie kwalifikacji kadr MŚP wśród zweryfikowanych pod względem jakości firm szkoleniowych.

W roku 2013 roku odbył się *III Małopolski Dzień Uczenia się przez całe życie*. Małopolanie uczestniczyli w bezpłatnych szkoleniach, pokazach filmów i doświadczeń, happeningach, lekcjach gry aktorskiej, oraz grach językowych, ekonomicznych. Uczestnicząc w nich mogli sprawdzić m.in., czy nadają się na przedsiębiorców, jak powinni zabrać się do zakładania firmy, skąd wziąć pieniądze na działalność gospodarczą, a także jak innym udało się odnieść sukces w biznesie. W sumie w ponad 100 wydarzeniach wzięło udział ok. 2,5 tys. mieszkańców Małopolski.

Więcej informacji nt. uczenia się przez całe życie znajduje się w opracowaniach ***Kształcenie dorosłych*** oraz ***Zatrudnienie w Małopolsce***.

Wsparcie zatrudnienia

Samorząd Województwa wspiera przede wszystkim grupy znajdujące się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy. Ponadto realizuje inicjatywy wspierające rozwój przedsiębiorczości wśród Małopolan. W zakresie wspierania zatrudnienia uczestniczy również w wypracowywaniu innowacyjnych rozwiązań oraz prowadzi badania i analizy rynku pracy.

Działania na rzecz spójności społecznej w Małopolsce polegające na wsparciu grup mających problem z wejściem lub utrzymaniem się na rynku pracy realizowane są przede wszystkim w ramach PO KL oraz w ramach działalności powiatowych urzędów pracy.

Grupami uznanymi za priorytetowe w polityce regionu są:

- osoby do 25 roku życia,
- osoby po 50 roku życia,
- kobiety powracające na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem i wychowaniem dzieci,
- osoby niepełnosprawne.¹²

Osoby te preferowane są w programach i projektach finansowanych ze środków publicznych (Europejski Fundusz Społeczny, Fundusz Pracy). Udzielana jest im pomoc w poszukiwaniu zatrudnienia, zdobyciu doświadczenia zawodowego, zmianie kwalifikacji czy rozpoczęciu działalności gospodarczej.

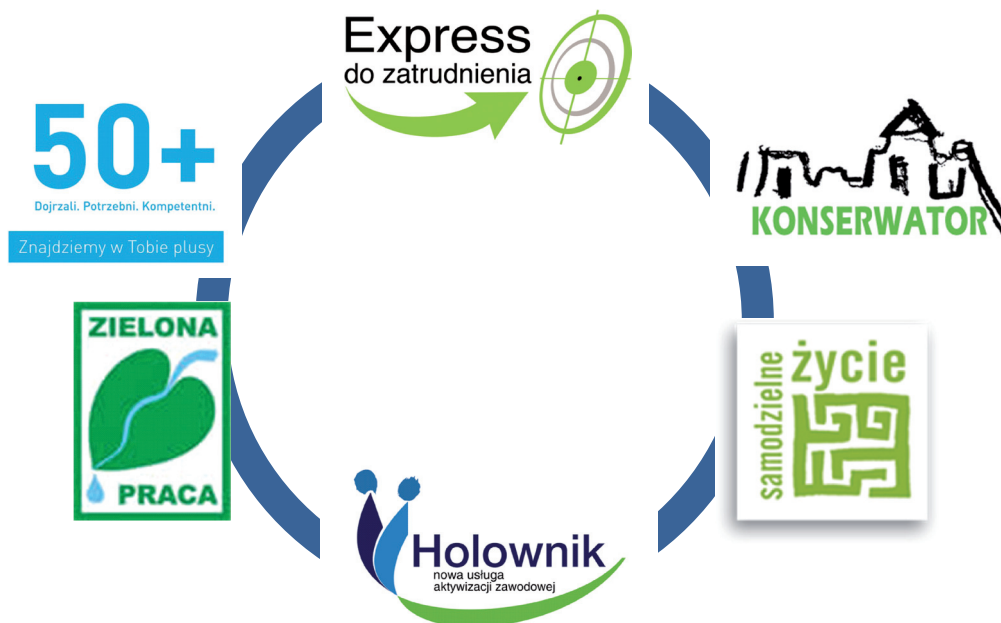
W ramach PO KL aktywizacją zawodową oraz integracją społeczną objęto dotychczas 147 tys. osób, z czego 64% stanowiły kobiety. W projektach mających na celu aktywizację zawodową brały udział przede wszystkim osoby zarejestrowane jako bezrobotne, natomiast w projektach dotyczących integracji społecznej dominowali uczestnicy bierni zawodowo.

Samorząd Województwa mając na uwadze trudną sytuację w/w grup na rynku pracy realizuje również projekty własne, których celem jest aktywizacja zawodowa i integracja społeczna. W 2013 roku realizowanych było 6 inicjatyw własnych samorządu województwa współfinansowanych ze środków EFS.

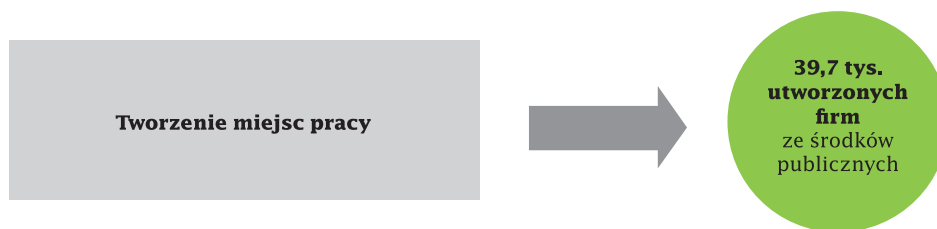
¹¹ Projekt innowacyjny realizowany przez Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie w ramach PO KL.

¹² Osoby niepełnosprawne nie są najbardziej liczną grupą wśród osób bezrobotnych. Niemniej jednak w ciągu minionych lat nie zwiększa się ich aktywność, wobec czego zarówno na poziomie Unii Europejskiej jak i Polski traktowani są priorytetowo.

**Projekty samorządu województwa realizowane w 2013 roku
dedykowane grupom znajdującym się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy**

Więcej informacji nt. wsparcia zatrudnienia znajduje się w opracowaniach **Aktywizacja zawodowa i integracja społeczna** oraz **Kształcenie dorosłych**.

W roku 2013 w Małopolsce wśród nowopowstałych firm 13% stanowiły firmy założone przy wsparciu środków publicznych. Dotacje na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej są jedną z części stosowanych form wsparcia osób, które chcą poprawić swoją sytuację na rynku pracy. Najwięcej firm ze środków publicznych w stosunku do wszystkich nowopowstałych firm zanotowano w powiatach dąbrowskim, limanowskim oraz miechowskim.

W okresie 2008-2013 w Małopolsce powstało 39,7 tys. firm dofinansowanych ze środków Funduszu Pracy oraz Europejskiego Funduszu Społecznego. Dodatkowo firmy wchodzące w fazę rozwoju mogą dofinansować inwestycje w rozwój w ramach środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz zatrudnić dodatkowe osoby w firmach. W samym tylko 2013 roku powstało 557 dodatkowych miejsc pracy ze środków EFRR.

Więcej informacji nt. wsparcia przedsiębiorczości znajduje się w opracowaniu **Zatrudnienie w Małopolsce**.

Na terenie Małopolski realizowane są działania ukierunkowane na wsparcie osób zagrożonych zwolnieniami i pracodawców przechodzących restrukturyzację. Działania te umożliwiały przekwalifikowanie pracowników przewidzianych do zwolnienia, a także zapewniały wsparcie ułatwiające znalezienie nowej pracy. Na przestrzeni lat 2009-2013 realizowane były projekty, które wspierały działania pomocowe dla restrukturyzowanych przedsiębiorstw oraz ich pracowników. Wsparciem zostało objętych 1 215 pracowników zagrożonych zwolnieniami oraz 539 osób zwolnionych z przedsiębiorstw. Skorzystali oni przede wszystkim ze szkoleń przekwalifikujących, poradnictwa zawodowego, pośrednictwa pracy, staży i dotacji.

Więcej informacji nt. wsparcia osób zagrożonych utratą zatrudnienia znajduje się w opracowaniu **Zatrudnienie w Małopolsce**.

W Małopolsce utworzono Małopolskie Obserwatoria Rozwoju Regionalnego w celu stworzenia spójnego systemu gromadzenia danych, informowania o sytuacji w regionie, diagnozowania zachodzących zjawisk oraz monitorowania efektów interwencji ze środków publicznych. System tworzą cztery obserwatoria, z których jako pierwsze powstało Małopolskie Obserwatorium Rynku Pracy i Edukacji¹³.

Plany badawcze obserwatoriów powstają w oparciu o analizę potrzeb informacyjnych w obszarze polityki rozwoju, w tym polityki społecznej. Część badań i analiz ma charakter cykliczny, inne pojawiają się w odpowiedzi na bieżące potrzeby.

Badania realizowane przez Małopolskie Obserwatoria Rozwoju Regionalnego¹⁴

Departament Polityki Regionalnej UMWM	Departament Polityki Regionalnej UMWM	Wojewódzki Urząd Pracy	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
			
<p>Badanie cykliczne:</p> <p>Monitoring sytuacji społeczno-gospodarczej w Małopolsce</p> <p>Główne badania zrealizowane w roku 2013:</p> <p>Polityka miejska Województwa Małopolskiego</p> <p>Badanie opinii mieszkańców Małopolski na temat istotnych dla rozwoju województwa obszarów działań samorządu województwa</p>	<p>Badania cykliczne:</p> <p>Barometr społeczno - gospodarczy Małopolski</p> <p>Handel zagraniczny w Polsce i Małopolsce</p> <p>Główne badania zrealizowane w roku 2013:</p> <p>Małopolskie inkubatory inwestycyjne</p> <p>Badanie opinii Małopolan</p> <p>Klimat inwestycyjny w województwie małopolskim</p>	<p>Badania cykliczne:</p> <p>Badanie losów absolwentów szkół zawodowych w Małopolsce</p> <p>Badanie zapotrzebowania na pracowników wśród małopolskich pracodawców</p> <p>Barometr zawodów</p> <p>Główne badania zrealizowane w roku 2013:</p> <p>Badanie efektywności dotacji na założenie działalności gospodarczej finansowanych z EFS</p> <p>Analiza sytuacji absolwentów rejestrujących się w małopolskich urzędach pracy</p>	<p>Badania cykliczne:</p> <p>Internetowy Obserwator Statystyk Społecznych</p> <p>Pomoc społeczna</p> <p>Główne badania zrealizowane w roku 2013:</p> <p>Wykluczenie społeczne w Małopolsce - strategie przeciwdziałania</p> <p>Kondycja małopolskiej rodziny</p>

¹³ Obserwatorium powstało w roku 2006 w ramach *Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego 2004-2006*.

¹⁴ Wyniki badań realizowanych przez obserwatoria dostępne są na stronie www.obserwatoria.malopolska.pl

Raport *Kapitał ludzki* dla rozwoju to pierwsza część publikacji *Rynek Pracy w Małopolsce 2013*. Przedstawiono w nim charakterystykę kapitału ludzkiego Małopolski oraz regionalną politykę Województwa w perspektywie krótko- i długoterminowej. Stanowi on również podsumowanie w zakresie interwencji publicznej (w ramach środków krajowych i Europejskiego Funduszu Społecznego) na rynku pracy i edukacji.

Raport jest dostępny na stronie internetowej Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie www.wup-krakow.pl, w zakładce Małopolski Rynek Pracy.

Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie jest instytucją realizującą zadania Samorządu Województwa Małopolskiego w zakresie kreowania polityki rynku pracy. Inicjuje i wspiera skuteczne rozwiązania, które przyczyniają się do realizacji misji WUP Kraków *Kompetentny, wykwalifikowany i pracujący mieszkaniec Małopolski*.

Wydawca: Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie
plac Na Stawach 1, 30-107 Kraków
tel. 12 42 87 870, faks 12 42 29 785
kancelaria@wup-krakow.pl
www.wup-krakow.pl
ISBN 978-83-63961-49-7
ISBN 978-83-63961-53-4

EGZEMPLARZ BEZPŁATNY

